

Tina Vrščaj: *Na Strmini*

(Excerpt in Serbian)

Translated by Dragana Bojanić Tijardović

Contact of the translator: draganabojanictijardovic@gmail.com

Na Strmini uvek duva.

Eva pokušava da pusti korenje u tu zemlju. Ali zemlja se odronjava.

Ponekad ne hoda po tlu, već lebdi. Ako čisti lišće ispred ulaza, metla ne dodiruje zemlju, lišće odnosi sam vrtlog vetra prilikom zamaha.

Slike koje naslikaju ostavljaju u uglu sobe, okačice se jednom. Sobne biljke završile su na kompostištu, dok saksije i dalje stoje na polici, okrnjene.

Eva zamišlja ravnicu, sve što se okom može obuhvatiti. Zamišlja da se nalaze u drugoj kući. Komšije imaju decu iste starosti kao što su njena, ne pijanče pred decom i ne glupiraju se. Voze bicikle. Na ravnom i malo dete može da vozi bicikl. Ponekad se loptaju, lopta ne može da im pobegne. Ni deca ne mogu da se otkotrljaju u provaliju.

Devojke su još nove i mirušu na svežinu. Došljakinje u svet.

Seme je rodilo usput, kao da ju je oprašio vetar.

Najpre je stigla prva. Kakav dolazak! Dostaviše je beli anđeli kočijom. Zatim je stigla i druga, opet potresan doživljaj. Već je prvim glasićem to bio smehoplač. Vidi: prvo joj donesoše anđeli a drugi put rodilo joj se srećno dete.

Čim stigoše na svet, otvoriše oči u tu kuću sa slikama u čošku, sa onim nakrivljenim i odećom po podu. Haljine se množe na parketu, na naslonima stolica, otomanu, krevetu, čak i na stolu. Još najmanje ih ima u ormanima, iz kojih se oseća ustajali miris. Sve te planine dokazuju da Eva nije pospremila potkrovlje. Mama je govorila:

Spremi već jednom to tvoje potkrovlje.

8 – 9

„Bistra deca ne žele da spavaju“, kaže vaspitačica u vrtiću.

„Previše se plaše da će nešto propustiti.“

Njene devojčice neće da spavaju zato što su bistre. To je dobro objašnjenje.

Ali deca uveče moraju na spavanje, govorila je mama. Onaj ko ih ne odvede na spavanje, s njim nešto nije u redu. Nešto nije u redu s njom kao majkom ili nešto nije u redu s njenom decom. A ako je s decom sad sve u redu, sigurno neće tako biti kad im ponestane sna. Iz nje kao majke kipi njena mama. Mamine pouke su neuništive. Pustile su koren u Evi.

Deca u osam moraju u horizontalu! uvek bi govorila mama.

11 – 12

„Lenart je danas kolima upao u jarak i zaglavio se.“

„A zašto je skrenuo tamo?“

„Ne vidi dobro, star je. Onda je nazvao tatu. A tata je uzeo moj auto i konopac i izvukao ga iz jarka.“

Put mu se drobio pod točkovima.

Na strmini (Na klancu) – naslov je romana Ivana Cankara, objavljenog 1902. godine. (Nap. prev.)

„A zašto tvoj auto?“

„Šteta mu je bila njegovih kola.“

„I što sad tako smrdi? Fuj, odvratno!“

„Fuj, odvratno“, javlja se još jedan, mali glasić, koji se raduje kad prvi put izgovori neku reč. Kako se samo raduje Eva, kad je čuje! Raduje se i kad neku reč izgovori po deseti ili stoti put. I dalje je svaka reč uzbudljiva. Sveže strana, iznova okušani život. Kao *ajskrim*, *harašo* ili *periplum*... Obe se igraju rečima kao kuglicama od plastelina.

„Odvratno, odvratniška.“

„Mislim da je otišao kuplung.“

„Kukunja“ ponavlja mali glasić.

„Zašto?“ pita veliki glasić.

14 – 16

Brina dodiruje kišne gliste i mlati njima kao špagetama i valja ih između dlanova. Kao da valja Evine nerve. Eva seda u travu.

Nemoj se valjati po travi! Opet ću morati da perem, ponovo mamine reči. Ako se seti svog detinjstva, ti dani blistaju kao sunčeva svetlost. Ne može ništa dobro da vidi, pritvorenih očiju.

Kod Anke je ključ preživljavanja njen posao. Kad bi prestala, ne bi više mogla da živi. Kad više ne bi radila, bila bi beskorisna i umrla bi. Svakoga dan nadvija se iznad zemlje pod pravim uglom. Cin cin. Cin cin. Njeno telo više ne može da se uspravi. Tako je bliže zemlji nego nebu. Sunce je bičuje već devedesetišest godina. Na koži ima velike crvene pečate, ali to joj ne smeta.

Glavu joj čuva marama.

„Zaboravile smo šešire“, kaže Eva. „Vreme je da krenemo.“

„Brina, ne kopaj nos.“

Njene su ručice crne, njeni noktići crno crni. Ima širok osmeh.
 „Mama, još bismo kopale“, kaže Višnja u pravilnoj dvojini.
 „Zašto se zimi uopšte ne igramo zemljom?“ pita iznenada. Eto, zato što je pod snegom. Ali cele zime uopšte nije bilo snega. Iako nema snega, zemlja je smrznuta. I tvrda kao kamen.
 Ali zime postaju blaže.
 I proleća toplija.
 A leta paklenija.
 Eva još malo odlaže odlazak u kuću, jer treba da idu uzbrdo.
 Ankin zardali metal drugačije udara o kamen u zemlji, kad su njih dve u blizini. Ova je motika druželjubiva.
 „Zar je neophodno da se penjemo?“ pita velika malecka.
 „Gde to?“
 „Ajmo radije dole.“
 „Aha?“
 „Ako krenemo nizbrdo i napravimo krug, opet stižemo kući“, utemeljila je svoj predlog.
 „Ako krenemo dole, moraćemo posle još više uzbrdo. Ne možemo da idemo nadole a da stignemo gore, bundevice. Idemo tamo!
 Eva pokazuje rukom pravo ka nebu.
 Nakon dva koraka javlja se Brina:
 „Mama, naručlje.“
 Eva mahne i gleda samo na gore da ne vidi malecku pored svojih nogu.
 „Gde je tata? Kod tate u naručlje“, govori Brina iznuđivačkim tonom.
 To i Evu interesuje. Ako mala nastavi izazivanje naručljem Eva može da eksplodira a lava iz podzemlja će pre ili kasnije stići tatu.
 Sunce peče. Višnja se dosetila:
 „Manca nam je rekla da sunce viri na nas kroz rupu.“

17 – 18

Za večeru imaju ono što pronađu u bašti a može da se jede. Samo malo salate koja je na vrućini izbledela i tvrdoglavo zaostala u rastu. Nekoliko rotkvica koje su sve redom crvljive i bacaju ih u kompost, ali na pultu su ih ipak imali. Mnogo tušta, azijskog korova koji odlično uspeva na slovenačkoj zemlji. U bašti potiskuje sve ostalo, ali u tanjiru je upotrebljiv. U njihovoj bašti mogu se naći i tikvice, koprija, žilava blitva, žućkasti peršun. Sve je gusto zaraslo travama koje povrću pružaju makar malo zaštite od vrelih zraka.
 „Ja bih bele rade“, kaže Brina.
 Nema više belih rada.
 „Testise, testise!“ uzvikuje Višnja.
 „Kakve testise?“

I ova manja je brzo shvatila da je starija na tragu nečeg slasnog. I već nestašno uzvikuje: „Testise, testise!“
„Mislite li na testeninu, bundevice?“

20

„Šta ćeš naplatiti tati?“
„Šta brbljaš? Spavaj.“
Setila se šta je rekla Gregoru. Večeras računam na tebe.
Ne zna da li može da računa. Kao dete naslušala se majke i njenih drugarica koje su beskompromisno češljale muške nedostatke. *Žene su u svemu same. Ako te muškarac barem dobro ne kresne, nije ni za šta.*

26 – 27

Brina i Višnja ne mogu da izdrže samo gledanjem i povremenim klizanjem levo, desno, gore, dole. Žele da neprekidno dodiruju stvarčicu. Sve vreme. Obe odjednom. U svim pravcima. Da je dobiju u potpuno vlasništvo. Uzbudene su i plešu svojim pipcima. Gregor to nakratko podnosi a zatim više ne može da se obuzda.

„Jebote, ajmo odavde!“ šizi.
Skida ih sa sebe i s tabletom se sam povlači na terasu.
Tamo pali cigaretu.
„Evice, možeš li, *pliz*, da mi doneseš pepeljaru i pivo?“
Eva je zapanjena. Otkad opet puši? Prestao je pre pola godine.
„Dođi lepo sam po nju. I da nisi slučajno ostavljao pepeo po terasi!“
Eva sipa začine na povrće. Istresla j previše karija i njegova oštrina se oseća u vazduhu.

Devojčice joj se vrzmaju oko nogu.
„Mamice, da li ćemo moći još da se igramo na tabletu?“ pita Višnja.
„Za danas je bilo dovoljno“, odgovara Eva.
„Ne, mamice. Molim te, molim te, molim te, da li mogu na terasu“, nastavlja, jer ne razume zašto joj mama zabranjuje neverovatnu pustolovinu. Eva ništa ne odgovara, pa Višnja nastavlja:
„Ako me pustiš na terasu, biću sasvim mirna.“
„Nemoj da mi ispireš mozak, Višnja“, strogo kaže Eva.
„Ako me ne pustiš, sve ću uraditi naopako!“ preti dete.
Tata je zatvoren na terasi i ne obraća pažnju na njih.
„Pizdalija!“ kaže Brinica.
Nema još ni tri godine a tako lepo izgovara: „Pizdalija!“
„Baš volite nove reči, zar ne? Ali ovo je ružnoćica. Hajde da je zamenimo sa *glupošćica*.“

„Glupošćica, pizdalija!“ kaže Višnja.
Brina počinje da se smeje iz sveg glasa.
„Pizdo bladija“, ponavlja.
Sad se sve tri smeju. Višnja, starija, pokušava da imitira Brinu.
Dok Eva nosi tanjire na sto a devojčice joj prinose pribor, Višnja kaže:
„Mamice, možeš li, *pliz*, da mi doneseš veštačku vodu?“

136

„Ši *kolz it* Dnevnik naših napora. Ja joj pravim *pejdž*.“
„A o čemu se radi?“ pita Mateja.
„Pošto je, *ez ju nou*, Eva nasela populistima, u taj dnevnik bi svi ljudi mogli da upisuju svoj napor za *klajmet čejndž*. Svaki zeleni gest mogao bi da se upiše. Ljudi bi se penjali uz zelene merdevine... možda nešto donirali... Problem je što Evu novac ni malo ne interesuje. Portal bi trebalo da funkcioniše na bazi *bitkoina*! Ali tu se ne slažemo.“

168

Svaka igra je sad tu samo da im skrene pažnju. Igra je fiktivna. Igraju se da bi se igrale. Dok u sebi čekaju da tata dođe.
Da ih usred igre zaustavi i kaže:
„Vaš tata je zbrisao.“
„Šta znači zbrisati?“ pitale bi, smejući se na sav glas. Da li to znači „zasračkao“?
Ili znači „zatvorio“? I koga to?

200

„Da li da joj damo *paracetamol*?“
„Ne, ne“, odmahuje Višnja. „Skidanje temperature neće koristiti. Zemlja se temperaturom brani od nametljivaca. To smo mi. Nema drugog oružja protiv nas osim vrućine, nevremena i zunamija.“
Cunamija, popravlja je Eva u sebi. Potresena je. Predstava na igralištu bila je pravo kerebečenje. Eva ima osećaj da ljudi nekad o klimi pričaju kao kad nevernik priča o Bogu.
Da li je ljudski život na Zemlji zaista doveden tako duboko u neprirodno stanje da sada već i najmlađa deca moraju da spasavaju svoju budućnost?
Dok mi, sa stanice Bubi, gledamo belo.